

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește șoia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 11 Septembrie 1909.****Numărul 35.**

LIMBA CATEHISĂRII.

Comunicatul, ce-l publicăm la alt loc al foii noastre, pe cât e de laconic, pe atât e de cuprinzător.

El ne descoperă o realitate, înaintea căreia nu mai putem închide ochii. Și aceasta realitate e, că biserica noastră a ajuns în conflict cu guvernul.

Cauza conflictului e cunoscută. Guvernul cere, ca în școlile elementare de stat, în clasele superioare, studiul religiei să se propună și în limba maghiară.

Biserica noastră nu poate executa acest ordin. Și nu-l poate executa anume din acel motiv principal, fiindcă nu poate să primească nici un fel de îndrumare în afacerile religiei dela guvern, de vreme ce dreptul acesta de a dispune în chestia catehisisării îl are dela întemeietorul Său dumnezeiesc, de care drept nu poate să abdică, fără a fi necredincioasă și fără a se depărta dela obârșia sa.

Punctul de vedere al bisericii e cu atât mai întemeiat, cu cât și legile patriei îi asigură acest drept. Tocmai de aceea e eschisă posibilitatea, ca biserica să cedeze.

Dar oare ceda-va guvernul?

După cum merg lucrurile, după spiritul, care domnește la politicienii nostri, abia credem, că guvernul să cedeze.

Astfel deci conflictul e declarat și suntem în ajunul unei lupte, a cărei sfârșit nu se poate prevedea.

La ce ne putem aștepta?

Guvernul amenință cu sistarea congruei preoțești la toți preoții. Și nu e imposibil, ca guvernul să-și ducă în deplinire amenințarea sa.

Va fi aceasta o grea încercare pentru biserică. Dar ori cât ar fi ea de grea, biserica nu poate să facă altceva, decât să steie neclătită pe lângă punctul său de vedere.

Preoții vor simți lovitura, ce li-se dă; vor mânca pâinea amară

a mizeriei, dar nu vor fi necredincioși bisericii și vor asculta de glasul arhierilor. Iar arhierii vor merge înainte în fruntea oastei, știind, că recunoștința fiilor îi urmează și că dacă s'ar pune în conflict cu sentimentul obștesc, însăși biserica ar suferi și s'ar primejdui.

Prospectul, ce ni-se deschide, este deci întunecat și trist.

Cu toate acestea nu ne este iertat să desperăm, nici să capitulăm.

Dreptatea este pe partea bisericii și dreptatea în urmă tot va trebui să învingă. Vor fi jertfe de sigur, arhierii vor avea zile grele și cu ei clerul întreg.

Datorința obștei este a sări în ajutorul preoților și a arhierilor.

Ajutorul acesta, însă nu se va da cu hotărâri pripite, cu amenințări de defecționări religioase și altele. Astfel de lucruri în loc de a ușura poziția arhierilor, numai o îngreunează.

Adevărat ajutor vor da credincioșii, dacă totdeauna și față de ori cine vor pretinde, ca pruncii lor să fie catehisiți exclusiv în limba lor maternă română și nu vor ceda în privința aceasta față de nici un fel de momeli.

Iar preoții vor fi de ajutor arhierilor, dacă vor asculta de ei și vor propune religia între toate împrejurările exclusive în limba română.

Dacă astfel se va purcede, conflictul se va rezolva și dreptatea va învinge.

Post nubila Phoebus.

Conferința episcopescă ținută în zilele 6 și 7 Septembrie s'a ocupat de ordinul ministerului de culte și instrucțiunea publică referitor la limba de catehizare în școlile elementare de stat și a hotărât, că persistă pe lângă cele desfășurate în memorialul înaintat ministerului de culte în anul 1906, în care s'a cerut respectarea dreptului garantat bisericii și în legile statului, de a dispune liber în tot ce privește catehizarea elevilor dela toate institutele de învățământ de orice categorie. Memorialul acesta e publicat în nr. 51—1908 al „Unirii.”

Constituțiunea turcească și speranțele Românilor-Macedoneni.

III.

Prin proiectul de lege elaborat de guvernul imperial pentru rezolvirea definitivă a chestiunii bisericești din Macedonia, se aduce o mare atingere dreptului nostru național, prin faptul, că acest proiect sfarmă drepturile noastre câștigate cu atâtea mari sacrificii în timpul regimului reacționar. Când marele vizir Safet pașa, printr'o circulară vizirială, către toate organele administrative din cele patru vilaețe din Macedonia, Albania și Tesalia, a dat instrucțiuni serioase ca Românii să fie liberi a se instrui și cultiva în limba lor națională; iar organele administrative și școlare ale statului să fie datorate a aduce la îndeplinire acest înalt ordin, vizirial și a da concurs elementului românesc, nu numai moral, ci la nevoie și material.

Apoi, ce să mai zicem de iradeana din 1905, când oficial ni-s'a recunoscut dreptul de a fi o națiune a parte în imperiu. Ei bine! dacă, pe timpul unui regim absolutist și corupt, noi Românii am putut obține drepturi necontestate pentru biserică și școală, se poate oare, ca un guvern constituțional, ce se pretinde, și liberal, să vie cu un asemenea nechibzuit proiect de lege anticonstituțional și să dea cauză de câștig Patriarhiei grecești iar pe noi să ne lipsească de drepturile deja câștigate, lăsându-ne fără biserici și școli? Este o absurditate să credem, că un asemenea act ilegal ar comite guvernul și parlamentul turcesc, dându-i sancțiune.

Noi Românii însă, cari suntem vizați prin acest proiect de lege, trebuie să dăm un strigăt de alarmă urbi et orbi și ca să putem împiedeca la timp acest dezastru național, suntem datori a ne strânge rândurile și a ne chibzui noi între noi ce-i de făcut, cum trebuie să procedăm și ce demarșuri să luăm, pentru definitivă tranșare a chestiunii bisericești, pentru care am sacrificat atâtea vieți omenești, scumpe nouă.

Dela tranșarea definitivă a acestei chestiuni depinde și existența noastră, ca națiune; deci pericolul fiind prea mare; căci această chestiune palpitantă, odată fiind rezolvită de parlament, se va pune capet tuturor neltelegorilor dintre naționalități pe această chestiune; de aceea orice Român cu dor de neamul și patria sa, nu trebuie să stea indiferent; ci să contribuie fiecare din noi cu cuvântul, cu fapta și cu scrisul să dea alarma pretutindeni, că un mare pericol ne amenință națiunea noastră românească, din Imperiul Otoman.

Acum, ca niciodată trecem prin momente foarte critice; de oarece prin rezolvirea chestiunii bisericești se decretează soarta noastră, ca națiune și popor de rasă latină în bine sau în rău, după cum protestarea noastră va fi mai energică, sau mai domolă, ca până acum.

Mi-s'a umplut inima de bucurie, când am auzit și cetit prin ziare, că în zilele de 10 și 11 Iulie a. c. s'a ținut un congres al poporului nostru românesc la Bitolia, unde s'a discutat patrioticește și înțelepțește de patrioții noștri încercați ca: Dnii Gheorghe Magiaru, Toli Hagi Gogu, Nicolae Petrasincu, Nărte, Naum Maimuca și alții, toate chestiunile ce sunt la ordinea zilei; și între altele s'a luat deciziunea a se prezenta o delegațiune din sânul poporului românesc, Patriarhului ecumenic, nu grecesc, pentru a-i supune dorințele poporului român, recunoscându-l ca popor de rasă latină și a ne acorda un șef bisericesc național, cum a dat acum câțiva ani și Sârbilor din imperiul otoman.

Mă închin la hotărârile luate de acest congres al poporului nostru, căci axioma latinească „vox populi, vox dei” trebuie respectată.

Dar, ca unul ce sunt și eu român macedonean și am contribuit după puterile mele slabe la ridicarea edificiului național; și până voi avea suflare în mine, nu voi înceta a gândi și lucra pentru binele, înflorirea, prosperarea neamului și înfrățirea noastră, îmi voi da și eu părerile mele prin publicitate ca să fie discutate și apretiate într'un mod favorabil, sau nefavorabil cauzei noastre.

Înainte însă de a intra în discuțiune, să-mi fie iertat a face aci o digresiune în privința congresului ținut și anume: pe cât m'am bucurat de ținerea congresului, pe atât m'am și întristat auzind că, conducătorii noștri oficiali ai școalelor noastre, dacă este

adevărat, au pus piedeci congresului național, ponegrind pe reprezentanții poporului în fața autorităților imperiale de „netrebncici”.

Una din congresele periculoase, ce rod mersul progresiv al cauzei noastre, este, din nenorocire, desbinarea ce există, încă de la început, între conducătorii oficiali și reprezentanții tuturor comunităților noastre românești; și aceasta desbinare între conducători și popor ne-a adus în starea aceasta cu totul deplorabilă, că nu putem progresa și de atâția ani statul român face cheltueli enorme pentru cultura noastră, fără ca pe urma lor să fie vre-un spor.

Pentru binele neamului și propășirea cauzei noastre în aceste momente supreme, ar trebui să dispară dintre noi ura, zavistia și neînțelegerea; acum ca nici odată conducătorii și reprezentanții poporului, în frunte cu întregul personal didactic să-și dea mâna frățească și să ia exemplul dela alte popoare și mai ales dela frații noștri, în suferințe identice cu noi, din Transilvania și Bucovina; căci numai prin unire și frăție vom putea izbuti.

Un exemplu foarte frumos și demn de laudă ni-l dă apelul de unire al fraților noștri din Bucovina, ce l'an lansat zilele trecute poporului românesc din aceea provincie a Austriei, pe care îl reproduc aci, spre a lua exemplu și noi Macedo-Românii. Iată ce zice acest apel:

„Români!

„De zeci de ani desbinările și destrăbălarea dintre noi ne-au slăbit pe toți, dela cel mai mare, până la cel mai mic. — Dușmanii neamului nostru au prins la putere, iar noi am pierdut multe din drepturile noastre.”

„Cât rău s'a descărcat peste capurile noastre, totul a venit din pricina neînțelegerilor dintre noi.”

„Am fost vânduți și înșelați și nu mai avem încredere unul în altul, pentru că fiecare umblă de capul său. — Am fost păscuți de toți dușmanii noștri, pentru că n'am ținut unul cu altul, și nu ne-am strâns rândurile ca să trăim și să ne apărăm ca un popor vrednic.”

„Români.

„Sfatul fruntașilor noștri, comitetul național, pe care l'ați ales în toamna trecută să poarte cărma neamului, pornește acum la țară pentru ca să vă strângă pe toți în unire frățească. așa cum trebuie să fie. — Joi la 19 August va intra comitetul național în Suceava, unde va ține la oarele 2 p. m. în grădina școalei române, o mare adunare populară publică. — Vineri la 20 August tot la oarele 2 p. m. sosește comitetul național la Rădăuți și va ține altă adunare populară în grădina „Salei de tir.”

„Să nu lipsească nici un singur suflet de român dela acest sfat.

„Gândiți, că cinstea și puterea noastră e în primejdie. — Veniți să pornim o vieată cu priință pentru toți și să punem temelia pentru norocul celor ce ne vin în urmă.”

„Să ne ajute Dumnezeu.”

Un român Macedonean.

Obiceiuri rele.

De un timp încoace mereu ne plângem de scăderea simțului religios și de înstrăinarea poporului de către biserică. Nu ne dăm însă seama nici de cum, cum că la aceasta de multeori chiar noi preoții dăm anză parte prin lucrările noastre parte prin nepăsarea sau indiferentismul nostru, pe care indiferentism mulți dintre noi ne place al numi *prudință pastorală*. Din foarte multe direcțiuni aș putea să-mi scot dovezi pentru

FOIȚĂ.

Imn lui Dumnezeu.

De curge tainicul izvor
În șoapte blânde, line
Te laudă bune Creator!
În glasul său pe Tine.

De urcă luna'n paș ușor
Pe bolta vineție
Te laudă sfinte Creator!
Se'nchină blândă Tie.

De plânge doina'n glas sonor
Cu inima înfrântă
Te laudă sfinte Creator!
Și bine-Te cuvântă.

De râde soarele pe cer
Și varsă, foc, lumină
Vestește marile-Ți puteri
Și Tie ți-se'nchină

De urlă ceriu'n negrii nori
Și trăznete coboară
De șopotesc zefiri ușori
Cu toții Te adoară.

Sandu Bujor.

Recunoștința și nerecunoștința.

*Peste gârle nici un val
Scârție salcia la mal
Plângătoare peste ghiță,
Că i-a supt a ei vieată.*

*Păsărica prin văzduh
Inecată de năduh,
Tremurând în sânul sortii
Își începe visul morții.*

*Dură salcia sub vânt
Se îndoie la pământ,
Scârție trei ori mai tare
Și se rupe'n desperare.*

*De atunci tot s'a stâns:
Nimeni după ea n'a plâns
Căci cu soarta ce-a'ngropat-o
Toată lumea a uitat-o.*

*Dar o floare ce-a trăit
Și sub dânsa s'a umbrît,
Totdeauna cu'ntristare
La tulpina ei răsare.*

E. Jugu.

Prietinii se găsesc greu.

Un prieten bun e o comoară,
Dar până-l vei găsi
Cu suferință și năduhuri
Comoara vei plăti.

Căci mulți vor căuta în tine
Mai mult folosul lor,
Cercând să facă pentru dânsii
Din punga ta izvor.

Și câtă vreme fericirea
Va râde'n viața ta,
Adoratorii după tine
În cărd se vor lua.

Iar când te-a părăsit norocul
Și punga ți-au golit,
Vor dispărea pe rând ca aștrii
Când ziua a sosit.

Un prieten bun e o comoară,
Dar până-l vei găsi
Cu suferință și năduhuri
Comoara vei plăti.

V. Neagu.

Intărirea atenției mele, pentru acum însă mă mărginesc numai la următorul obicei rău.

S'a introdus la noi și pe zi ce merge să introducă tot mai adânc obiceiul rău de a ține *adunări mai de tot calibrul în biserică* și aceasta cu deosebire la sate din motivul, cum că nu este altă localitate așa spațioasă, și dacă așa de plauzibil (!) e acest motiv, atunci nu-i eschisă posibilitatea, că în o zi nefericită acest motiv să bage și nunta și teatrul în biserică! Am zis prea mare vorbă? Să judecăm numai serios și cu suflet creștinesc ceea ce să întâmplă azi ca ocaziunea adunărilor profane ținute în biserică! Cu aceasta ocaziune corurile (podurile) bisericilor iau rola galeriilor dela teatre. Aci acum nimănui nu-i trece prin gând sfințenia locului și respectul, ce i-se cuvine. De-o parte vezi cum un tânăr de bună speranță face curte unei amabile domnișoare; de altă parte o muiere bătrână — practică — critică purtarea necuviincioasă — după ea — a unei vecine, a unei familii întregi; de altă parte un aventurier povestește amicului pățaniile sale mai mari ca ale lui Don Chișott. — Tonul acestora de multeori stăpânește pe cel al pertractărilor din adunare. — Ce să zicem apoi de altar, sânta sântelor? Acesta cu atari ocaziuni e lipsit de tot caracterul său curat sfânt. Unuia i-s'a urât de aerul cald din adunare și de pertractările lungi ale aceleia? Să retrage în altar pentru a să reveni și distrage! Altul are de comunicat ceva secret amicului său? Îl cheamă în altar și — deși laici — pun cotele pe sf. prestol și întind o discuție de cel mai frivol cuprins! O damă și-ar îndreptă toaleta haid în altar; alta trebuie să scoată afară la aer copilul adus cu ea, haid prin altar deoarece în biserică e prea mult public. Un alt curios pentru trecerea timpului să apucă și cu o curiozitate copilărească cearcă de-amănuntul toate lucrurile sfinte din altar, de pe sf. prestol, sf. proscemie etc. fără de a conșidera ireverința ce o face. S'a întâmplat chiar că un raportor sclintit își însamnă raportul pe sf. prestol, pe care la atari ocaziuni, de multeori vezi puse de „Domnii cei mari“ pâlării, parapleie, mânuși etc. Oare naturelul discuțiilor convine cu sfințenia locului? Unul erupe în râs, altul în mânie, și patimilor omenești, ce obvin la atari cazuri li-se pune oare frâu aci? Dar fie destule acestea pentru a reimprospeta în memoria fiecăruia, ceea ce a văzut și poate vedea, că să întâmplă în biserică cu ocaziunea ținării adunărilor profane!

Nu înțeleg, și nu-mi pot explica de ce ușurință e condus un preot, care conde biserică spre atare scop? Conciliul nostru provincial al III-lea în Titl. III. Cap II. §. 10 zice: „*Intruniri profane private ori publice nu pot să aibă loc în biserică!*“ iar §. 9. „*În altar nu este iertat să între nimenea afară de preoți și clerici. Laicii, dacă nu conlucră la cultul divin, nu au loc în altar, cu atât mai puțin femeile, de orice rang ar fi ele!*“ Afară de aceasta, care preot nu știe, cumcă bisericile sunt casele lui Dumnezeu, locașurile Spiritului Sfânt, că lor li-se cuvine sfințire întru lungime de zile și cumcă reverința față de biserică conduce pe popor la pietate și viceversa. A trecut de mult timpul, că autoritatea lumească, să susțină în oameni stima și respectul față de cele sfinte, a trecut mult de când un ofițer de grad

superior, pentrucă a trecut numai pe dinaintea ușilor împărătești, pe unde au dreptul numai preoții să umble, a fost numai decât degradat (s'a întâmplat în conșniul militar sub graniță) azi numai noi preoții singuri prin glasul, purtarea și lucrarea noastră avem să susținem respectul față de cele dumnezeiești și sfinte. Greu, foarte greu păcătuiește preotul, care fără concede, ca bisericile să fie deposite la rola edificiilor profane fie prin ținerea atâtor adunări, fie cu ocaziunea îndeplinirii chiar a funcțiunilor sacre d. e. înmormântarea oamenilor frunțași, cununii etc. În unele comune chiar sub sf. liturghie mișună laicii prin altar ca și prin târg, oamenii la intrare să salută cu ton înalt, ba femeile își pupă mâinile și chiar obrazele. Lucrurile acestea nu sunt cuviincioasă. Nu trebuie permise!

S. Buzila.

CORESPONDINTE.

Sfințirea bisericii din Oarța-de-jos.

Duminecă, după Sfântă Măria mare s'a săvârșit sfințirea bisericii românești din Oarța-de-jos, din partea Rev. Domn Ioan Georgiu, canonic în Gherla, ca delegatul Esc. Sale Episcopului Dr. Ioan Szabó. Eră vorba, că pentru consacrarea bisericii din Oarța, va fi chemat însuș Episcopul, morbos fiind însă spre marea noastră durere nu a putut veni. Cu toate acestea au fost de față foarte mulți. Din satele învecinate a venit popor în număr deosebit de mare, iar din Băsești a venit popor mult în procesiune cu cruce, prapori, cantor-învățătorul și preotul în frunte! Numărul intelectualilor asemenea a fost foarte mare în frunte cu Domnul George Pop de Băsești. Ba au venit și din comitatele vecine chiar. Astfel numărul celor ce au fost de față să poate evalua la 3000 de suflete.

Țin se sulevez un important moment al sărbării din Oarța-de-jos. Eră de tot înduieșător și cuvios lucru, când 20 de preoți 3 protopopi în frunte cu canonicul I. Georgiu ieșau cu darurile, vedeai căzut în genunchi înaintea tainei necuprinsă poporul creștin în frunte cu venerabilul bătrân Dl G. Pop de Băsești. Această îngenunchiare, a marelui bărbat, ar putea servi, ca pildă multor creștini și cu deosebire unora dintre damele noastre, cari se genează se îngenunche, vezi Doamne înaintea preotului. Este prea dejositor lucrul acesta pentru noi „intelligenții.“ Să trec însă la raportul amănunțit!

* * *

Rvdiss. Dn Ioan Georgiu, canonic a sosit la gara de Băsești în ziua de 28 Aug. după amiază însoțit de profesorul de sf. teologie Dr. Alexandru Ghețe, preotul D. Cionca, Dr. G. Pap din Zălau etc. unde a fost așteptat de poporul din Oarța și Băsești și comunele învecinate. La coborârea din tren a fost salutat de părintele A. Bălibanu din Băsești, căruia după ce i-a răspuns, am pornit spre Oarța-de-jos, conduși de 12 călărași din Oarța-de-jos.

În mijlocul Oarței-de-jos la poarta de triumf a fost bineventat prin o frumoasă vorbire a părintelui protopop din Oarța Vasile

Pop. Căruia asemenea i-a dat un răspuns foarte frumos dl delegat, după ce apoi am mers la biserică cea veche, unde delegatul episcopesc cu asistarea preoților D. Cionca și A. Bălibanu, a servit vecernia.

* * *

Des de dimineață au început a suna toate clopotele primind peregrinajele diferite din Băsești, Motiș, Oarța-de-sus, Tănăsești și celelalte comune.

La 7^{1/2} a sosit la biserică veche canonicul I. Georgiu și o mulțime de preoți peste 30. Biserică veche era ticsită de lume, iar cînțirumul mare al bisericii nouă strălucea de portul țărănesc, reverențele preoților și toaletele damelor. S'a servit utrenia, după care eșind cu toții din biserică veche părintele protopop Gregoriu Pop, într'un măiestru discurs a luat rămas bun dela biserică veche, dupăce apoi s'a început însuși actul sfințirii. A pontificat Rdiss. Domn I. Georgiu, asistat de 3 protopopi și 22 preoți.

S'a făcut apoi procesiunea în jurul bisericii și intrarea în sfta Biserică, după care s'a început sfta Liturghie, sub decursul căreia a cântat de tot frumos și precis corul plugarilor harnici din Băsești sub conducerea bravului învățător și cantor I. Chira.

A urmat apoi predica pătrunzătoare a canonicului I. Georgiu. Cuvântarea aceasta frumoasă a fost ascultată de toți cu adevărată evlavie.

Serviciul divin s'a sfârșit la 11^{1/2} oare. După aceasta a urmat prezentarea curatorimii înaintea delegatului episcopesc, precum și a altor frunțași.

La banchetul dat după aceasta au luat parte peste 150 persoane. Cu acest prilej s'au ținut numeroase toaste.

Sara petrecere succasă, durere nici o damă în costumul național!

* * *

Noua biserică din Oarța-de-jos este o zidire mare, frumoasă și puternică, care va servi de podoabă nu numai pentru Oarța-de-jos, ci pentru întreg ținutul acesta. Partea din lăuntru a bisericii e cât se poate de cuceritoare luminoasă, precum și pictura reușită. Iconostasul asemenea e frumos. Spesele le-a suportat bunul popor din Oarța-de-jos.

Laudă și recunoștință se cuvine pentru aceasta frumoasă casă zidită întru mărirea lui Dumnezeu atât poporului cât cu deosebire harnicului și bravului preot protopop Vas. Pop, care împreună cu curatorii și ceilalți frunțași ai satului a dus în deplinire lucrul acesta măreț.

Delacrasna.

REVISTE.

Bupapasta. Liniștea de vară a trecut. Cerul politic a țării noastre începe iarăș să se acopere cu nori negri. Furtuna ca întotdeauna vine dinspre apus. Bărbații politicii ungare, care își văd sfârșitul apropiindu-se să sbuciumă și să sbat neputincioși. Sfârșitul coaliției este o urmărire firească a faptelor ei de testabile și nici decât absolutismul camarilei din Viena.

Coaliția vrea să-și acopere căderea în fața publicului maghiar pe care l-a înșelat de atâta timp și fulgeră contra Vienei, care e dușmana de moarte a deșteptării poporului maghiar — o deșteptare, care pentru grosul poporului maghiar sărac și pentru noi nema-ghiarii ar fi o ruină economică.

Institutele noastre de învățământ.

Brașov. Gimnaziul. Introducere de Andreiu Bârsan despre Ioan Popasu. Au funcționat 14 profesori și anume: 12 ordinari și 2 suplenți. Școlari au fost 393. Și aici e bătător la ochi, că sunt tare mulți în clasele superioare. Școlari gr.-or. au fost 306, gr.-cat. 30. Vedem înscriși la acest gimnaz și 7 din România, 2 din Austria și 1 din Grecia. Cei mai mulți școlari au fost fii de plugar (112) apoi de preot avocat etc. (108). Progresul ce l-au făcut școlarii în studii e bunishor.

Între studiile extraordinari vedem figurând franceza, igiena și stenografia.

La masa studenților au beneficiat 60 de școlari și anume 35 au câpătat întreg prânzul gratuit, iar 25 pe jumătate. Beneficiul e computat în 18 cor. de elev. Între cei primiți la masa studenților cetim și un gr.-cat. cu prânzul gratuit și unul pe jumătate gratuit. Avera totală a mesei studenților e de 41,118 cor. Dintre instituțiile de ajutorare mai amintim fondul studenților morboși, din care se acoper spesele cu medicina. În anul trecut s'a spesat de aci 437 coroane.

Mai sunt încă pe lângă școlile din Brașov și 2 internate (?) Unul a fost înființat, în anul 1874 de un căpitan din România Cristurian cu 4000 galbeni (40,000 cor.) Internatul acesta nu are casă proprie, ci e instalat pe undeva. A adăpostit în acest an 2 școlari, cheltuindu-se pe unul câte 800 cor. Nu se spune, în anuar, cu cei 4000 de galbeni la ce sumă a ajuns din 1874 până acum.

Altul e de asemenea instalat în casă streină și a adăpostit 3 școlari. A fost înființat în anul 1887 cu 52,000 cor. Biserica Sf. Nicolae a dat 225 cor. ajutorând cu manuale de școală pe școlarii din Brașov. Școlarii au loc de patinat, unde ca abonament se plătește 60 fil. respective 1 cor. pe sem. din partea școlarilor, cei streini plătesc 2 cor. pe an. Pentru băieții săraci Eforia a dat baie gratuită. Biblioteca profesorală are 11,511 opuri

în 12304 volume și 6111 fascicule. În acest an s'a cheltuit pe bibliotecă 470 cor. Școlarii au biblioteci de clasă. La olaltă au 2473 cărți.

Dintre fonduri amintim fondul „Coresi“, din care se ajutorea profesorii în editarea manualelor de școală și înalte cercetări literare. Unele clase au avut fondurile lor întemeiate cu scopul, ca se facă mai târziu excursiuni mai mari. Studenții stipendiști au fost 30 înși. Stipendiile variază între 100—400 coroane.

Școala reală: Are 5 profesori ordinari și 1 extraordinar.

Școlari în toate 4 clasele au fost 88, mai puțin cu 12 ca în anul trecut. E de remarcat, cu progresul școlarilor în studii lasă mult de dorit, cel puțin așa ne spun notele. Dintre 84 de școlari examinați nu au corectat 26 înși, dintre cari 19 au căzut de tot. Ce poate fi cauza?

Școlile primare (elementare). La școala de băieți au fost 6 învățători, la cea de fete 8 învățători și 1 învățătoare. Au cercetat aceste școli 313 băieți și 312 copile. Preste tot la toate școlile române din Brașov au umblat în anul școlastic 1908/9 1315 școlari.

Nr. 1037—1909.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membri **Asociației pentru literatura română și cultura poporului român** se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în Sibiu, în zilele de 12 și 13 Oct. n. 1909.

Programul adunării:

Ședința I.

Marți, la 12 Octomvrie st. n. la oarele 10^{1/2} a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociației“.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1908 și a proiectului de buget pe anul 1910;
 - c) inscrierea membrilor.
5. Prezintarea eventualelor propuneri.*)
6. Conferința dlui Ioan Agărbiceanu.

Ședința II.

Miercuri, la 13 Octomvrie st. n. la oarele 10 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociației“.

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1910.
3. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
4. Inchiderea adunării generale.

La oarele 4 p. m. în sala festivă a „Muzeului Asociației“ va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice-literare, conferințe și împărțirea premiului Andreiu Murășianu.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 2 Septemvrie 1909.

Ioșif Sterca Șuluțu m. p., O. C. Tăslăuanu m. p.
prezident. secretar.

*) Eventuale propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului „Asociației“ (în Sibiu, Strada Morii Nr. 6.) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu s'au ridicat în Amaț 2 cruci de piatră din dărnicia adevăraților creștini Vasiliu Dunca și Georgiu Dunca. Tot în acest an s'au cumpărat (2) dpuă clopote și o clopotniță de fer din crucerașii agonisți cu multă greutate. Câteva muieri au cumpărat o icoană frumoasă. Darul Domnului să fie cu acei creștini, cari atâta sacrifică pentru biserică, dând seamă, că știu să se însuflească pentru tot ce-i bun, mareț și sfânt, căci sunt creștini, cari credința lor și-o manifestează și prin fapte bune. Laudă li-se cuvine credincioșilor din Amaț, cari pot să servească de exemplu la toți creștinii.

Conferența episcopescă. Ședințele conferenței episcopesci s'au terminat Miercuri. Au luat parte în afară de Mitropolitul, P. P. S. S. Episcopi de la Orade și Lugoj, inspectorii scolastici din toate dieceșele și membrii consistoriului. În toate trei zile I. P. S. Dn Mitropolit a reținut la masă pe toți cei prezenți. Luni d. p. P. P. S. S. Episcopi Radu și Hossu însoțiți de numeroasă suită, au vizitat lucrările ce se fac la moara fundațiunii Lăday, unde se edifică un iaz de beton, sub conducerea inginerului Ioan F. Negrut, care va costa aproape 40 mii cor. Joi cu trenul de dimineață P. P. S. S. Episcopii sufragani, inspectorii scolastici și alții au plecat la Uifalău, satul natal al Preasf. Episcop Demetriu, spre a vizita preafrumoasa biserică zidită de P. S. Sa, care chiar acum

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru
comunicație și export de
ape minerale ungare. Bu-
dapesta, V., Băthory 5.

Vanzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală
contra podagrei
» » Borszék fântâna Kossuth
» » Borszék fântâna Boldizsár
» » Bodok Matild
» » Baross
» » Borhegy

Apă de Boholt
» » Vâlcele (Előpaták)
» » F.-Rákos Mária
» » Fehérkő
» » Gloria
» » Horgász—Hankó

Apă de Kászón-Jakabfalva
» » Kászón fântâna
principală (Salu-
taris conține iod
și litium.
» » Répát
» » Székely-Selters
» » Stoiceni (Stojkai)

Întreabă-ți numai medicul și vei
ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate
asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

se pictează de prof. Smigelschi. Atât pe strada câtră gară, cât și la gară, li s'au făcut P. P. S. S. Lor ovațiuni călduroase, din partea publicului, ca un semn neînsemnat al admirațiunii și al dragostei pentru bărbăția cu care luptă pentru apărarea limbii, legii și neamului românesc. Dumnezeu să-i împărtășească din bogăția darurilor sale!

Știri literare. Amicul și colaboratorul nostru, pâr. Ioan Agârbiceanu a publicat în editura tipografiei „Neamul românesc” al doilea volum al povestirilor sale, sub titlul „In clasa cultă”. În deosehire de volumul prim, în care descrie viața țărănească cu toată scrupulositatea unui cunoscător desăvârșit, de data aceasta ne da tipuri și icoane din clasa cultă a intelectualilor provinciali. Cu sirguința unui pricepător a inimii omeneste, dă pătrunde în afunzimile sufletului și ne descrie toate sguuirile de care e muncit: Scrise în o limbă bună și în un stil ușor, povestirile pâr. Agârbiceanu nu pot fi decât cu căldură recomandate tuturor. — Tot în aceeași editură a apărut *Poesii* de G. Rotică un scriitor bucovinean, — o prețioasă colecție de *Balade*, adunate de C. N. Mateescu cu o prefață de N. Iorga, — *Isărenea măicuștră* o poemă populară veche de G. Barozzi — și *Cooperatiunea și sistemele corporative* de Dr. I. Pădurean, arătând scopurile societăților corporative și dând povești, de chipul cum se pot ajunge mai ușor și mai bine. — *Energicul și distinsul bătrân* dl. Ios. S. Șuluțiu în un *Adaus la Partea IV din Memoriul* său ie în apărare cu multă competență și neînfrântă argumentație memoria lui Avram Iancu, apretiat defavorabil în o scriere a istoricului Friedjung. Modul de purcedere a dlui Șuluțiu ar trebui urmat de toți oamenii noștri literați, cari nu-i permis să îngăduie străcurarea neadevărurilor asupra istorii noastre în scrierile sale, cu atât mai puțin să le laude, cum face dl. I. Lupaș, căruia dl. Șuluțiu îi dă un bobârnac, destul de simțit. Recunoștințele noastre venerabilului president al Asociațiunii.

Hymen. Valentin Copos, cleric abs. și *Aurelia Ancean*, logoditi.

Dare de samă și mulțămîntă publică. Cu ocaziunea petrecerii aranjată în Ciucea la 2 August a. c. în favorul bisericii, — au binevoit a suprasolvi următorii domni: Dr. Andrei Pop, adv. 18 cor., Emil Petran preot 18 cor., Ioan Gal notar 8 cor., Macsicska András faur 8 cor., Iuliu Poruț director de bancă 5 cor., Vasiliu L. Pop protopop 5 c., Becker Henrich 5 cor., Vasiliu Mica, mare proprietar, Georgiu Stanciu preot, frații Augustin și Iuliu Pop câte 2 cor., Ioan Ștefan preot, Butka Gábor măsar, Ioan Crișan proprietar, Emil Ostate, Augustin Avram preot, Matoesi Sándor comerciant, Mihail Marineas cassar de bancă, Vasiliu Pinteș stud. med., Iosif Miron notar și N. N. câte 1 cor., laolaltă 83 cor. Ulterior a mai intrat: dela Dr. Albrecht Lajos avocat 10 cor., Fehér Márton com. 5 cor., și dela Dr. Simeon Nemeș cand. adv. 3 cor. Total 101 cor. Din sortarea obiectului donat în favorul bisericii de soția preotului local a rezultat un venit de 196 cor. Tuturor sprijinitorilor le exprim cea mai călduroasă mulțămîntă! Ciucea în 10 August 1909. *Iuliu Truța*, vicepreșed. comitetului aranjator.

Concurs. Pentru ocuparea alor 16 locuri de cvartir gratuit în „Internatul Petran” din Cluj, al „Asociațiunii,” pentru universitarii români, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 20 Septembrie n. a. c. Concurenții vor avea să adreseze petițiunile subscrisului comitet și să le instrueze cu:

1. „Index” ca dovadă, că suut înscriși la vre-una dintre facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii.

2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informațiuni referitoare la starea materială a părinților.

3. Cvitanță despre plățirea taxei de membru extra-ordinar la Casina română din Cluj. Petițiunile astfel instruite să se trimită nesmintit până la acest termen subscrisului director (Cluj, strada: Jókai Nr. 6). — Comitetul „Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Cluj, la 5 Sept. n. 1909. *Eugen Pop Păcurariu*, director. *Dr. Valentin Poruțiu*, secretar.

Avis. *Dr. Enea Nicola* aduce la cunoștință, că s'a stabilit, ca medic balnear la Carlsbad, în locul regretatului *Dr. I. T. Mera*.

— La Iancu com. Torontal e vacant postul de cantor-docente gr-cat. la școala comunală. Limba de propunere maghiar-română. Salar 800 cor. și 1 chilie. Petițiile scrise ungurește și adresate scaunului școlar să se subștearnă până în 20 l. c. Postul e interimal pe un an. Atunci învățătorul dacă va corăspunde va fi ales definitiv cu salar și quartir legal! Preferiți sunt tinerii cari știu conduce cor. Informații la subscrisul Iancu u. p. Klek 1909 IX/5. *Petru Conda*, preot.

— Aduc la cunoștință, că mi-am deschis *Cancelarie advocațială* în Hațeg (comit. Hunedoarei) vis-à-vis de judecătoria cercuală, în casele dlui Ioan Tocaciu, subcăpitan de poliție. *Dr. Ioan Hica*, avocat.

Tineri români, cari s'au distins la carte. În anul școlar trecut (1908/9) au dat examene și riguroase cu distincție resp. cu laudă la universitățile și academiile din Ungaria următorii tineri români.

I. La universitatea din *Budapesta*:

Alexandru Țiple (riguros teolog).
Ioan Moldovan, Toma Roșca, Ioan Roșiu, George Vidican, Iosif Nistor, Atanasie Pantea, Ioan Georgescu (examen fundamental teologic).

Traian Puticiu (primul examen fundamental iuridic).

Alexandru Mocsonyi, Grigorie German (riguros de științele de stat).

Ioan Totoian (primul riguros în medicină).

Eremie Leucă (III. riguros în medicină).
Augustin Pavel (cenzură de profesor).

II. La universitatea din *Cluj*:

Octavian Russu (primul examen fundamental iuridic).

Laurențiu Oanea (al doilea examen fundamental iuridic).

Coriolan Tătar (primul riguros în medicină, conform sistemului nou).

Iuliu Hațegan (al doilea riguros în medicină, conform sistemului nou).

Eleonora Bran de Leményi (doctorat în filozofie).

Enea Zeflean (cenzură de profesor).

III. La politehnică:

Cornel Micloși (primul și al doilea riguros la secția ingineriei de mașină).

IV. La academia de drept din *Kecskemét*:

Ioan Dileriu (al doilea examen fundamental).

V. La academia de drept din *Sighetul-Marmației*:

Flaviu Jurca (al doilea examen fundamental).

VI. La academia de drept din *Oradea-mare*:

Iustin Capra, Ioan Doboși, Iulian Giulescu, Valeriu Popoviciu, Cornel Luțai, Ioan Pușcaș (al doilea examen fundamental).

VII. La academia de drept din *Pojon*:
Liviu Barzu și Trifon Lața (al doilea examen fundamental).

Cu totul 31 inși. („Drapelul”).

Posta Redacțiunii.

„Lupta.” Auzim, că mereu vă ocupați de noi, nu răspundem pentru că sunt luni de zile, decând nu ni-se spedează schimbul, deși noi spedăm regulat foaia.

AVIS!

E lipsă de un comptabil bun, cu praxa generală, la banca, care se înființează în Gherla—Szamosujvár sub firma „Concordia.” Sunt rugați acei domni comptabili, cari reflectează la acest post, — să binevoiască în timpul cel mai scurt mai târziu până în 20 Septembrie a se adresă cu rugarea lor la adresa următoare: Ioan Georgiu canonic în Szamosujvár, comunicând în ea datele personale, serviciul de până acuma și condițiunile pe lângă cari sunt aplicați a primi postul amintit.

Gherla, 1 Sept. 1909.

Fundatorii „Concordiei.”

Charlotte Bruckner

Modistă în Blaj ulița podului Nr. 208

recomandă elegantul său asortiment de **pălării gata** pentru **dame și copii**.

Pălării de paie și păslă să primesc în atelierul meu spre a fi împodobite și modernizate, și toate lucrările aparținătoare acestei branșe se efectuează prompt și cu prețurile cele mai scăzute.

(47) 1-1

Doi învățăcei în etate de 14—15 ani din familie bună se caută în franzelăria Domnului PETRU MOGA, din Blaj—Balázsfalva.

(43) 2-3

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie.
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 28-35

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

2

Ziserăm anume, că pe o bună seamă dintre gânditorii falşi ai zilelor noastre nu-i mulţumeşte creştinismul bisericesc şi credinţa pe care e bazat; nu înţeleg revelaţiunea şi merg până chiar şi la negarea existenţei lui Dumnezeu. Isbesc nervoşi uşile laboratorului după sine cu Du-Bois-Reymond în convingerea, căci — groaznicul centru, în jurul căruia se învârtă lumea întreagă — nu pot lua de fel cunoştinţa despre aceea, ce nu pot măsura şi vedea cu microscopul; la pronunţarea numelui lui Dumnezeu: nu bagă seamă, că s'ar mişca câtuş de puţin lamele ce arată şi puterea nevăzută a electricităţii — deci: ignoramus şi pace bună!

Cauză, existenţă, dreptate, suflet, putere, Dumnezeu — nu se pot pipăi — deci nu sunt şi zădarnic le-am mai şi căută. Pentru aceşti oameni buni deci nu este: Dumnezeu, prevedinţă, revelaţiune, mântuire, nici credinţă, ce ne leagă de acestea; şi deci nu vor să priceapă nici biserica creştinească, propovăduitoarea acestora.

Să ne înţelegem! Spre mângâierea acestor puţini credincioşi, lăsăm să urmeze aci câteva creştături întâmplătoare dela nişte cugetători luminaţi, cari bazaţi şi pe mintea proprie, n-au declamat numai, ci au produs şi realităţi folositoare lumii. Unul dintre cei mai serioşi biologi, încărunit pe catedra universitară spune curat: „Cunoaşterea naturii duce nesmintit la idea despre Dumnezeu şi chiar în urma legii cauzalităţii suntem atât de sigur despre existenţa lui Dumnezeu, ca şi despre existenţa naturii. Negarea existenţei lui Dumnezeu n-o pot explica, decât pe cale psihologică. Aşa bag de seamă, că ateismul nu se bazează, decât pe o anumită răceală internă faţă de primirea dumnezeirii şi pe sumeţia omenească devenită patologică.“

După mărturisirea altui om luminat: Istoria — pe lângă toată acribia celei mai severe critice, dovedeşte faptul revelaţiunii. Istoria ne conduce la un eveniment, care e cheia, să zicem aşa: panaceul vieţii omeneşti, fără care e cu neputinţă a pricepe cursul istoriei universale, locul acesta e: Calvaria.

Un apostol modern se exprimă foarte nimerit: Cine ar avea oarecari greutăţi faţă de D. N. Isus Hristos, acela n-are să filozofeze, ci să înveţe istoria. (Dr. Prohászka: Dominus Iesus).

Ori iată ce zice un genial politician român: Lumea nu poate fi fără credinţă şi nu poate înainta fără ştiinţă. Amândouă împreună şi în bună armonie formează adevărata cultură a unui popor. Newton, care a descoperit legile gravitaţiunii universale, a scris în acelaş timp un comentariu la evanghelia Sf. Ioan. Lordul Kelvin, cel mai mare fizician al veacului al XIX-lea a fost un om cu credinţă în Dumnezeu.... Adevărata ştiinţă, ca şi credinţa cea adevărată: este dela Dumnezeu şi duce la Dumnezeu (A. C. Popoviciu „Sămănătorul“ 1909 nr. 2. „Religiune: Sau şi ştiinţă“).

Alexandru Volta, descoperitorul electricităţii, între cercetările sale ştiinţifice „nu-şi uită de rugăciune, de liturghie şi de sacrameinte, ba mergea Duminica în biserica parohială (S. Domino), ca să înveţe pe copii în elementele religiunii.“ Despre pacinicul, meditativul Ampère, descoperitorul magnetismului, care a făcut prin descoperirile sale mai mult spre a revoluţiona societatea, decât ar face un războiu modern, sau decât un Bismarck şcl. Payot-Pandelea: Educaţia Voinţei pag. 108) — scrie prietinelui lui: Ozanam: „Acest om stimat, plin de ştiinţă şi de onoruri fşi plecă capul înaintea misterelor religiunii... îl vedeam în genunchi alături cu copii şi cu văduvele sărace înaintea altarelor, unde fuseseră înainte de el Pescartes şi Pascal... eră de admirat mai pe sus de toate întrânsul: simplitatea aceea admirabilă; modestia unui geniu puternic, carele toate le cunoştea afară de puterea sa proprie... — Lud. Pasteur descoperitorul bacililor şi microbilor, străformând cu descoperirile sale întreaga medicină, a dus o viaţă creştinească exemplară şi a murit „sărutând crucea şi recitând credeul“ (Dr. V. Suci: Teologia dogmatică fund. I. p. 9, 15) — şi cei mulţi înainte....

Dumnezeu şi ştiinţa modernă, cea cu veleităţi ateiste — ca un leu uriaş în peşteră, pe care nişte paiangeni abia văzuţi ţes reţeauă, vrând să astupe gura peşterii pe veci; dar leul închis astfel, fără să bage cel puţin în seamă paiangeni: se repezeşte ca un fulger din peşteră spre largul pustiei în urlete înfricoşate de se cutremură munţii şi se ascunde toată fiinţa dinaintea lui (Dr. Prohászka: Conferinţele din Parosemii anului 1908.) Dacă un Dante farmecă o lume întreagă cu poezia lui, şi dacă între aplauzele lumii mai mari are vreme şi voe a-şi plecă genunchii înaintea lui Dumnezeu din jertfa de pe altare; dacă un Cristofor Columb pleacă sub povaza Sfintei Cruci şi a Precestei Preacurate, să descopere America; dacă cei mai mulţi bărbaţi fizici, astronomi, matematicieni, chimişti, geografişti, zoologi şcl. au putut şi pot armoniza rezultatele lor cu credinţa în Dumnezeu şi revelaţiune, atunci nici epigonii lor, mai puţin productivi şi valoroşi ce sunt n'au ce desperă la gesturile bisericii, care dispune nelufrântă asupra tuturor şi când socoate de lipsă pentru cei sumeţi şi răsvrătitori — îndrumă chiar la pocăinţă şi umilinţă în faţa lui Dumnezeu: „Adăţi aminte, că din pământ eşti şi în pământ vei merge“ (Gen. III. 19; K. A. Kneller: Das Christentum u. die Vertreter der neueren Naturwissenschaft 1904, în trad. Chicitor ung. Centr. Pestani 1903 p. 504 un.)

Nu mai continuăm cu cazuri singuratice, căci cu aceste n'am mai sfârşi.

Pentru ca să dăm însă totuş pe scurt raţionabilitatea creştinismului şi să-l punem în lumina şi valoarea lui adevărată, neprihănită de pornirile păgâneşti ale sectelor de bună şi rea credinţă — vom să expunem în nişte cuvinte originea şi importanţa bisericii creştineşti, şi eminamente a bisericii române — în istoria universală.

Unde şi când s'a născut această biserică? Unde să-i căutăm sămânţa şi leagănul?

Ne vom opri doară cu evoluţioniştii-raţionalişti în veacul al II-lea d. Hr. ori poate chiar şi mai aproape? — Nu!

Sau vom poposi la ieslea din Vifeim, ori poate la poalele dealului Olivelor? — La amintirile tragediei Calvarului? — La marea Galileii?

Zic, mai vartos aci! Dar sufletul ne trage şi mai încolo, mai departe decât până unde ne îndrumă lumina istoriei universale, care nu ştie — căci nu poate de sine — umplea cu fapte vremea preistorică până la începutul începutului (Dr. Székely St. Hermentica Bibl. Gen. Friburgii 1902, p. 295); mai departe decât prorociei, mai încolo de patriarhi, mai înainte decât însuş Adam, — la vremea, despre care zice Paracletul Sfânt prin condeiul Sf. Evangelist Ioan: Întru început eră Cuvântul şi Cuvântul eră la Dumnezeu şi Dumnezeu eră Cuvântul (Ev. Ioan I. 1).

Dumnezeu creiază suflete curate — le cheamă dintru nefiinţă la fiinţă, la lumină, la fericire, la dragoste.

Ce-a fost ţelul creaţiunilor acestora? — O viaţă în conceptul ei cel mai frumos şi mai înalt, aridicat peste nimbul şi micile interese ale oamenilor de apoi din sfere de mai jos; fericire mai pe sus de fire; să simtă toată bunătatea, ce li-o comunică Dumnezeu, în frăţie obştească, închegate într'o sfântă tovărăşie, ale cărei legături să împreune apoi ceriul cu pământul şi pământul cu ceriul spre a putea toţi şi toate trăi şi în cer şi pe pământ ca şi Dumnezeu şi pentru Dumnezeu.

Iată biserica în înţelesul ei dintru început: Tovărăşia sufletelor într'u sfântă dragoste (Bougand E. — Dobos: A Kereszténység és korunk IV. p. 11).

Iar tovărăşia aceasta — şi aci ne referim mai mult la tovărăşia celor de pe pământ — biserica noastră, concepută din dragoste necuprinsă, odată întemeiată, nu s'a stâns nici prin necredinţă şi căderea străbunilor, căci iubirea lui Dumnezeu a fost mai mare şi decât păcatul cel mai mare — ci s'a întrămat şi împuternicit mereu ca arborel Scripturii răsărit din grăunţele de muştar.

Şi ce mai face Dumnezeu? — Ca să-i deie toată desăvârşirea cu putinţă şi tot farmecul frumseţii adevărate, a hotărât a pune în mijlocul ei — ca semn al răscumpărării pentru păcatul strămoşesc — pe unul născut Fiul său: Domnul Nostru Isus Hristos.

Lungi veacuri nebulose au trecut într'aceea, cu un întreg vechiu testament: „Pedagog într'u Hristos“; cu întreaga teocraţie jidovească, cu toate prefigurativele pentru un nou vecinic aşezământ, cu toate legile judiciare şi cerimoniile bogate, cu toţi patriarhii, judecătorii, regii, profeţii mari şi mici — până ce s'a aprins o nouă lumină şi s'a întărit o nouă relaţiune pentru totdeauna în Dumnezeu şi creaţiune perfect armonizată: când în ieslea dela Vifeimul Iudeii s'a pogorât pe pământ: Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos, zemislit din Spiritul Sfânt şi născut din Fecioară Maria, ca să vindece rana păcatului, să împlinească dorinţa Tatălui Cereşc, să împrăştie negura şi chinul cu şovăiala ce cutropise creaturile, cari deloc după creare se dovediseră nestatornice; să croiască şi

îndrepte din nou drumul înstrâmbat spre lumina dumnezeiască, să aridice căldura dragostei la gradul ei cuvenit; să arete adevărata noimă a împărăției lui Dumnezeu și să pună în centrul acesteia pe preotul Legii Noue — și astfel să deie directivă pentru toți vecii acelei tovărășii minunate, care este: biserica.

Din preasfânt numele lui: „Hristos“ și patimile lui de pe sf. Cruce am răsărit și noi cei de azi cu gloriosul nostru nume de: creștini.

Și cum a purces Domnul Nostru Isus Hristos întru munca sa?

Și-a ales 12 pescari, fără învățătură, — oltuindu-i par'că pe aceștia și cu ei Așezământul Nou în cele 12 sămânții jidovești ale testamentului vechiu; li-a zis: *Pe cum m'a trimis pe mine Tatăl, așa vă trimite și eu pe voi* (Ev. Ioan. XX. 21).

Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al sf. Spirit; și învățându-le să păzească toate câte v'am poruncit vouă — și iată eu cu voi sunt în toată vremea până la capătul veacului (lumii) (Ev. Mat. XXVIII. 19,20).

Așa au pornit acești 12 ucenici ca 12 orfani în lume, să o cucerească, cu sufletul îngrijorat, din care însă le răsuna mereu cuvintele Mântuitorului: *Îndrăzniți, căci eu am învins lumea* (Ioan XVI. 33); *Nu voi sunteți, cari grăiți, ci Spiritul Tatălui vostru este, carele grăește întru voi* (Mat. X. 19. Marc. XIII. 11. Luc. XII. 12). *Mergând vestiți Evangelia la toată răpătura* (Mat. XVI. 15),

Cel ce va ascultă pe voi, pe mine mă ascultă; cel ce vă desprețuiește pe voi, pe mine mă desprețuiește, iar cel ce mă desprețuiește pe mine, desprețuiește pe Acela, care m'a trimis pe mine (Mat. X. 40. Luc. X. 16) *Luăți Spiritul Sfânt, căroră veți iertă păcatele, vor fi iertate; căroră le veți țineă vor fi ținute* (Ioan XX. 22); *Ori câte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer, și ori câte veți deslega pe pământ deslegate vor fi și în cer* (Mat. XXVIII. 18).

Cel ce crede și se va boteza, mântuise-va; cel ce nu va crede osândise-va (Marc. XVI. 16).
(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

PSALTIREA Profetului și Împăratului DAVID.

Prețul: crud 2•20, leg. în pânză 3•— leg. în piele 4•— Se află de vânzare la Librăria Seminarului teologic din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responz.: Augustin Gruția.

Nr. 6300—1909.

(45) 3—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 15 Septembrie n. 1909 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alexandru St. Șulufiu“.

1. Doue (2) stipendii de câte 800 cor. folosite în anul școl. 1908/9 decătră Alexandru Dobrescu rigoroșant în medicină în Budapesta, și de cătră Traian Denghel stud. iur. an. II. în Budapesta, — destinate pentru tinerii cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Doue (2) stipendii de câte 600 cor., folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Ștefan Pop stud. filosof an. III. în Budapesta și Roza Căpușan stud. pedagog. în Budapesta, — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnica metalurgică (Selmetz), pedagogia ori științele reale.

3. Doue (2) stipendii de câte 400 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Augustin Bardossy și Ioan Sârbu studenți rigoroșanți în drepturi la universitatea din Cluj, — destinate pentru tineri, cari studiază științele iuridice la universitatea din Cluj.

4. Doue (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Liviu Ilea și Ioachim Popoviciu stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Andreiu Mureșan stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinat pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consângeni cu fundatorul.

II. Din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.

Un (1) stipendiu de 240 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Augustin Papfalvi stud. cl. I. gimn. în Cluj, — destinat pentru studenți dela orice școală. Preferință au consângenii fundatorului și în locul prim cei născuți în Popfalău.

III. Din fundațiunea „Lazar Baldi“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Ioan Crișan stud. gimn. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști din comitatul Clujului și pentru consângeni de ai fundatorului fie și din alte comitate.

IV. Din fund. „Ioan F. Negruțiu“.

1. Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Niculae F. Negruțiu stud. filoz. de cursul IV. în Budapesta.

2. Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Emiliu F. Negruțiu stud. teol. an. I. în Gherla, — destinate pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consângenii fundatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care li-ar asigura un mod de viață mai independent.

V. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezană“.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Victor Vancea stud. iurist an. II. în Budapesta, — destinat pentru studenți români gr.-cat. la universitate sau la institutele politehnice mai înalte.

2. Doue (2) stipendii pe câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Mihail Pop și Traian Vețian studenți pedagogi curs. IV în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră, cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezană gr.-cat. din Blaj și eventual-minte la altă preparandie gr.-cat.“

3. Un (1) stipendiu de 300 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Camilla Pop elevă a cursului II. complementar la școala civilă a Asociațiunii în Sibiu, — destinat

pentru fetițe gr.-cat. române, cari studiază la școala română gr.-cat. din Blaj, sau după ce au studiat aici cel puțin doi ani pot fi și la institute gr.-cat. sau rom.-cat. dintr'alt loc.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fundatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

VI. Din fund. „Alecandru Micu“.

Doue (2) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Liviu Ivașcu cl. VIII. reală în Sibiu și Ștefan Pop prepar. cursul I. în Sibiu, — destinate pentru elevi sau eleve ai școlilor medii comerciale sau ale școlilor superioare de fete. Consângenii au preferință.

VII. Din fund. „Andreiu P. Liviu“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consângeni de ai fundatorului. Il pot dobândi și fete.

VIII. Din fund. „Timoteiu Cipariu“.

Doue (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Ioan Roșu stud. cl. VII. și Teodor Mureșan stud. cl. V. la gimnaziul din Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

IX. Din fund. „Elie Vlăsa“.

Un (1) stipendiu de 350 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Carol Rössler gimn. cl. VII. în Murăș-Oșorhei, — destinat pentru tineri înrudiți cu fundatorul, cari studiează la ori ce institut din patrie, sau în lipsa rudeniilor pentru alți tineri români gr.-cat. fii ai Arhidiecezei.

X. Din fundațiunea „Alexandru Filip“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Eugeniu Tufan gimn. cl. I. în Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnaziști, elevi ai școlii comerciale, reale, industriale ori militare.

Consângenii au preferință.

XI. Din fund. „Vasilie Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 coroane folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Nicolau Crețu gimn. cl. VIII. în Blaj — destinat pentru studenți în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fetițe din clasele civile ale școlii de fetițe din Blaj. Consângenii au preferință.

XII. Din fund. „Ioan V. Russu“.

Doue (2) stipendii de câte 160 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră Corneliu Togan stud. gimn. cl. VIII. în Sibiu și Laurențiu Rus stud. gimn. cl. VIII. în Gherla, — destinate pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agricolă

Dintre concurenți vor fi preferiți consângenii fundatorului.

XIII. Din fund. „Constantin Alutan“.

1. Cinci (5) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de cătră: M. Maiorean gimn. cl. VIII. în Năsăud, Laur. Sima (Șumal) gimn. cl. VII. în Beiuș, Aureliu Butean gimn. cl. V. Baia-mare, Nicolae R. Hossu gimn. cl. IV. Cluj, și Remus V. Radeș gimn. cl. II. Blaj.

2. Un (1) stipendiu de 80 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de cătră Laurențiu Sima (Coșein) gimn. cl. VIII. Beiuș, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gim-

n asiu, școale reale, comerciale, universitate politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consăngenii fondatorului au preferință.

XIV. *Din fund. „Ioan Chirilă.”*

Interesele disponibile ale fundației acesteia pe anul 1909 în suma de 550 cor. în sonzul literelor fundamentale se vor împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală.

Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XV. *Din fund. „Cercul Orăștiei.”*

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Muntean, gimn. cl. I în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj ori vre-o academie de drepturi și sunt născuți într-una din comunele următoare:

Jibot, Orăștioara-de-jos, Balomir, Binițiu, Beriu, Ciora, Vinerea, Orăștioara-de-sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dăncu-mic, Ocolişul-mic, Toța-mică, Costești, Cugir, Jeledintă, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dăncu-mare, Toța-mare, Spin, Pricaz, Petriniu, Pischint, Repaş, Romos, Romoșel, Sibişelul-vechiu, Serca, Tamașasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu și Simeria.

XVI. *Din fund. „Alexă Bidian.”*

Din venitele acestei fundații se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fondatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi eschiși dela stipendii nici aceia cari învață măiestrii.

XVII. *Din fund. „Demetriu Cutean.”*

Un (1) stipendiu de 34 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Maxim gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru școlari, feciori sau fetițe, începând cu clasele normale. Consăngenii fondatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate

XVIII. *Din fund. „Parteniu Moldovan.”*

Doce (2) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1808/9 de către Ioan Moldovan ped. curs IV. în Blaj și Vasiliu Spinean gimn. cl. I. în Blaj, — destinate pentru tineri români gr.-cat. dela ori ce școală, consăngenii cu fondatorul.

XIX. *Din fund. „Petru cav. Ioanette.”*

1. Un (1) stipendiu de 600 cor. — destinat pentru studenți mediciniști ori tehnici ori de studiele reale superioare militare.

2. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tânăr român, care va intra în școala de cadeți.

3. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Nicolau Coroin Ponoreanul gimn. cl. V. în Blaj, — destinat pentru tineri români, cari vor frecventa clase gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundație le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiuina gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linia directă din familia Ioanette, constatându-se de capabili și diligenți vor primi stipendii cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare, și au preferință față de alții.

XX. *Din fund. „Jacob Páll.”*

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în clasele inferioare.

La stipendiile din această fundație sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bossiak sau Borton din Zalasd (comitatul Hunedoarei) cari au calificație distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XXI. *Din fund. „I. Nossă și Eudochia Nossă.”*

Un (1) stipendiu de 100 cor. — destinat pentru studenți în orice clasă, înrudiți cu fondatorii — în lipsa rudeniilor se va da și străinilor, cari sunt săraci și studiază bine.

XXII. *Din fund. „Augustin Lăday.”*

1. Doce (2) stipendii de câte 800 cor.

2. Patru (4) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiuina gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voiesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adevă s'au decis a face studii referitoare la carierele arde.

Stipendiile din această fundație fiind strâns atârătoare dela veniteie anuale ale fundației, cari sunt supuse la fluctuațiuni; — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

XXIII. *Din fund. „Ferdinand Hirsch.”*

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1908/9 de către Ioan Tămaș jur. an. I. în Cluj.

La stipendii acesta pot concurge tineri români cari studiază la gimnaziu, școală reală sau școală agronomică, și sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Rădu, Comițig, Banabic, Aiton, S.-Mărtinul-deșert, Ceanul-deșert, Ceanul-mare, Agărbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul-de-sus, Petridul-de-mijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiopi (Puzsăgres), P.-Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferoară, Agriș (Ruhăgres), Băișoara, Muntele-Băișoarei, Ocolişul-mic, Ocolişul-mare, Runc, Căcova, Sacel, Lita-magiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Seliste, Selicea, Micuș, Hășmaș, Muierău (Magyaroság), Șutu, Silvașul-magiar, Indol, ca unele, cari odinioară au format cesaro-regasca pretură a Turdei sub prezidența fecicitului fondator.

XXIV. *Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai.”*

1. Trei (3) stipendii de câte 630 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Petru Suciu stud. filos. an. IV. Budapesta, Nicolau Pop, stud. industr. artistică an. IV. în Budapesta și Ioan Colbazi, stud. jur. an. II. Budapesta, — destinate pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Patru (4) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Silviu Maior, Victor Suciu și Vasiliu Fulicea rigoros. jur. în Cluj, și Ioan Astăluș jur. an. I. în Budapesta, — destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 126 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către: Traian Medrea gimn. cl. VII. în Alba-Iulia, Niculae Solomon gimn. cl. VIII. în Alba-Iulia și Ștefan Oniga, gimn. cl. VIII. în Blaj, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundație sunt preferiți cei nobili de origine.

XXV. *Din fundațiunea „Ioan Bobb.”*

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către Clemente Petrovan jur. an. II. în Budapesta, Laurențiu Băbuțiu gimn. cl. VI. în Sibiu și Georgiu Bob gimn. cl. VI. în Blaj.

XXVI. *Din fund. „Gavril Vaida.”*

Trei (3) stipendii de câte 140 cor., folosite în anul școl. 1908/9 de către: Octavian Bohățel acad. comere. Graz, Eugeniu Hoblea gimn. cl. V. Beiuș și Ioan Pasca gimn. cl. VIII în Gherla, — destinate pentru studenți dela orice școală, reală, comercială, academie, universitate sau politehnică.

Preferință au descendenții din familiile: Vaida de Soósmező și Fuleovici.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aici au să alătore la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: *testimoniul școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul uu să alătore atestat dela respecticul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datorii mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1909/10, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerațiune.*

XXVII. *Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina.”*

Patru (4) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1908/9 de către: Clemente Pandrea și Ioan Olariu stud. gimn. cl. VIII. în Blaj, Alexandru Dopp stud. gimn. cl. III. în Blaj și Corona Saturn cl. II. civ. în Blaj.

Concurenții la acestea stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Huniadoara, — cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii și că sunt sau pot fi suscepti în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXVIII. *Din fundațiunea de alumnate a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.*

1. Patru (4) alumnate de câte 100 cor., dintre cari trei au fost folosite în anul școl. 1908/9 de către elevele școlii civile din Blaj: Otilia Blaga, Silvia Pop și Eufemia Papiu, iar unul s'a înființat acum din nou.

2. Un (1) ajutor de 100 cor., care se va conferi pe anul școl. 1909/10 la o elevă ordinară a școlii gr.-cat. de fetițe și a Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru acestea alumnate și ajutoare au să intrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat., mizere născute în arhidieceză.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni.

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj și sunt priminite în Internatul Vancean de fetițe.

d) Preferință vor avea fetele de preoți din arhidieceză.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 17.4 August 1909.

*Victor Mihályi m. p.,
Metropolitul de Alba-Iulia.*